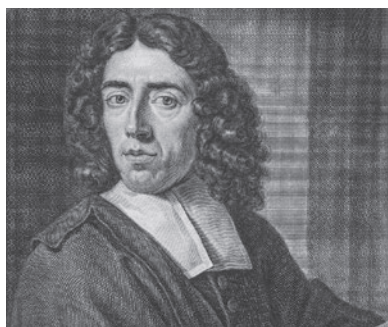

de SAAMBINDER

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

**GEREFORMEERDE GEMEENTE
KAPELLE-BIEZELINGE**

04 Vragenboekje
en prediking

09 'De stedelingen
zullen bloeien'

10 Zomerconferentie:
Rein bewaren

Blinden worden ziende

ds. M. Boersma, Arnhemuiden

Het hoofdstuk voorafgaand aan dit teksthoofdstuk tekent de heftige tegenstand die de Zaligmaker ondervindt tijdens Zijn omwandeling op aarde. Op het tempelplein is Jezus verwickeld in een twistgesprek met de Joden.

► En Jezus zeide: Ik ben tot een oordeel in deze wereld gekomen, opdat degenen die niet zien, zien mogen, en die zien, blind worden.

Johannes 9:39

Vele wonderen doet deze Mens, dat is niet te ontkennen. Dit is het echter niet wat verzet oproept, maar de Persoon van de Zaligmaker. Wie is Hij, en op wiens gezag werkt Hij? Hij zegt Gods Zoon te zijn, Die gekomen is om vrij te maken. Maar wij zijn uit Abraham! 'Wij hebben nooit iemand

gediend'. Deze daarentegen is niet uit God, maar uit hoererij!

De stenen worden al opgepakt. 'Weg met Deze!' Terwijl Jezus de tempel verlaat, bewijst Hij te zijn Wie Hij zegt te zijn: de Zoon des levenden Gods.

Een arme stakkerd

Er zit een mens bij de ingang van de tempel. Het is een arme stakkerd. Blind vanaf zijn geboorte heeft hij de zon nog nooit gezien. Gebonden door de duisternis gaat hij zijn weg. Uitzichtloos is zijn bestaan. In deze man gaat Jezus Zichzelf verheerlijken. Hoe? Door het voltrekken van een oordeel. Is Jezus dan gekomen om te oordelen? Is Hij niet gekomen om te behouden? Iemand die oordeelt brengt een scheiding aan. In deze in zonden gevallen wereld brengt de van God Gezondene een scheiding aan. Dit gebeurt door de prediking van wet en Evangelie. Deze prediking veroorzaakt verbreking óf verharding. In Johannes 9:39 verwoordt Jezus het zo: Blinden worden ziende en zienden worden blind. Simeon had het al gezegd: Deze wordt gezet tot een val en opstanding van velen in Israël.

Geen aardse arts kan de blindgeborene helpen. Geen zondig mens kan een zondaar verlossen. Door onze val in Adam hebben wij het licht in onze geestelijke ogen niet meer. Wij zijn beklagenswaardige mensen van geboorte. Blind zijnde zien we het Licht niet meer. We missen Gods zalige gemeenschap. Deze arme man zit aan de poort van de bediening der verzoening. Even verderop wordt er geofferd, wordt in de ceremoniële dienst de Zoon van God ten toon gespreid. Hij ziet er echter niets van. De waardij van het Evangelie, onder ons gepredikt, wordt niet gezien. Totdat! Zonder dat de blindgeborene erom vraagt, spuwt Jezus op de grond. Hij maakt slijk en strijkt dat in zijn ogen. Het middel lijkt erger dan de kwaal. Zand in de ogen, dat is niet uit

Bij de voorpagina:

GEREFORMEERDE GEMEENTE KAPELLE-BIEZELINGE

Na vele jaren in omliggende gemeenten te hebben gekerkt, ontstaat er in 1924 in Biezelingte een afdeling van de Gereformeerde Gemeente te Goes. Op 5 februari leidt ds. G.H. Kersten de eerste dienst in het lokaal Algemeen Belang in de Hoofd-

straat. Op 13 mei 1927 wordt de afdeling in Biezelingte zelfstandig. In hetzelfde jaar betreft men een nieuw kerkje aan het Jufferswegje. In verband met de groei van de gemeente wordt dit in 1952 vervangen door een nieuw kerkgebouw op het aangrenzende perceel. Hoewel het aantal zitplaatsen in 1985 nog wordt uitgebreid tot 550, valt in 1994 het besluit om aan de Goessestraatweg in Kapelle tot nieuwbouw over te gaan. Op 30 augustus 1996 neemt ds. W. Harinck de nieuwe Petrakerk (met 800 zitplaatsen) in gebruik met een preek over Matthéüs 16:18m. In 2012 wordt het aantal zitplaatsen uitgebreid tot 1350. De geschiedenis van de gemeente is beschreven in 'Gods akkerwerk'. De gemeente telt 943 belijdende leden en 651 doopleden.

te houden. Bent u, zoals de blindgeborene, aan uw kwaal ontdekt? Als de wet haar werk gaat doen, dan houdt u het voor God niet uit. Dan moet er wat gebeuren. U gaat op het woord van Jezus naar Siloam, dat betekent: 'Uitgezonden'. Het zijn de evangeliewateren van Siloam die een ontdekte zondaar wijzen op Hem Die uitgezonden is. Jezus, Die Zich gaat openbaren door de wateren van Siloam, zorgt er Zelf voor dat de Zijnen bij deze wateren komen. De blindgeborene wast zich en wordt ziende! Wat ziet hij? Ziet hij Jezus? Nee, Die bevindt Zich elders. De blindgeborene wordt in zijn zien tot de rechte en zaligmakende kennis Gods gebracht (zie kanttekening 45).

De blindgeborene weet Wie hem de ogen heeft geopend, het is Jezus. Maar wie is Hij?

Geestelijke blindheid

Het wonder werkt echter ook iets anders uit, namelijk blindheid bij de omstanders. Geestelijke blindheid. Er ontstaat een woordenstrijd waarbij de omstanders steeds blinder worden door een doorgaande verharding. Tegelijkertijd gaat in deze strijd de blindgeborene steeds meer zien. Het werk van God wordt verdacht gemaakt: hij was niet blindgeboren! Met andere woorden: het wonder heeft niet plaatsgevonden, het is bedrog. Maar de ouders kunnen getuigen. Als deze list niet lukt, wordt de kracht van het werk ontkend. Deze mens is van God niet, want Hij houdt de

sabbat niet. Ja, dat is het nu. Dit is het 'vrome' gezelschap van hen die door hun werken zalig willen worden. Zij hebben de Zaligmaker niet nodig. Zij zien immers! Zij zijn discipelen van Mozes. De spiegel van de wet die hun onvermogen en zondige aard aan de dag brengt, wordt hun voorgehouden. Ze willen er niet in kijken. Het nabijkomend werk wil niet ontdekt worden. Maar in deze weg wordt het ware werk juist geoefend. De blindgeborene weet Wie hem de ogen heeft geopend, het is Jezus. Maar wie is Hij? Hij belijdt dat Hij een profeet is, dat Hij God is. Maar kennen doet hij Hem nog niet, totdat Jezus Zich openbaart.

Hem vindende

Lezer, u bent ziende of blind! Het onderscheid wordt gemaakt door de wet en het Evangelie. In het heetst van de strijd wordt de blindgeborene opgepakt en buiten de tempel gezet. De deur gaat dicht. Binnen staan zij die het met Mozes willen houden, buiten staat hij wiens ogen zijn geopend. Hij wordt letterlijk afgesneden van de werken der wet. Gelukkig mens, want daar vindt hij Jezus. 'En Hem vindende', staat er. Jezus laat het geloof doorbreken en Hij krijgt in het leven van de blindgeborene de plaats die Hem toekomt. De blinde aanbidt Hem. Alleen God mag worden aanbeden. Door Zich te vertonen wordt Jezus gezien, geloofd, aanvaard in Zijn Persoon. Hij is de Zoon des levenden Gods. Het vervolg van het Johannesevangelie leert ons dat Hij ook deze gebundene in vrijheid stelde door de weg te gaan van lijden, sterven en opstaan. Dan komen die aangrijpende woorden van vers 39. De farizeeën denken te zien, maar ze zijn blind. Lezer, hoe staat het met u? Aan welke kant staat u? Bent u nog een blinde wetsdienaar? Dan is uw toestand ernstig. Dan staat u buiten de zaligheid. Zet u neer aan de tempelpoort. Stel u onder de prediking. Hij gaat nog voorbij. ♦

Uit:
MEER DAN OVERWINNAARS
ds. G.H. Kersten
(uitg. De Banier, 1953).

En anderen hebben bespottingen en geselen geproefd, en ook banden en gevangenis; zijn gestenigd geworden, in stukken gezaagd, verzocht, door het zwaard ter dood gebracht, hebben gewandeld in schaapsvellen en in geitenvellen; verlaten, verdrukt, kwalijk behandeld zijnde (welker de wereld niet waardig was), hebben in woestijnen gedood en op bergen, en in spelonken en in de holen der aarde.

Hebreeën 11:36-38

DE WERELD NIET WAARDIG

Niet altijd krijgt satan de ruimte om te woeden met brandstapel en schavot tegen het erfdeel des Heeren. Hoewel de woede van de duivel nooit vermindert, en de vijandschap van de wereld steeds dezelfde blijft, God legt de macht van de hel aan banden. Tegen de raad des Heeren vermag ook satan niets! Toch blijft het waar dat zij die godzalig willen leven, vervolgd zullen worden. Brengt de vijand Gods volk niet ter dood, hij bewijst zijn haat wel op een andere wijze, door spot, en geseling, en banden, en gevangenis, en wat dies meer zij.

Moge de Heere ons opmerkzaamheid schenken, opdat wij de les verstaan die Hij ons hier geeft. Nooit hebben wij een ander te meten aan de weg die God met ons hield. Want de Heere leidt een ieder zoals het Hem behaagt. Bovendien bepalen geen uiterlijke omstandigheden de echtheid van het Godswerk. Zware verdrukkingen kunnen doorstaan worden en hete vervolgingen gedragen worden, ja, men kan zich in de dood begeven uit andere oorzaken dan de ware vreze Gods. Ook de heidenwereld kent martelaren voor de door hen beleden beginselen. ▶

► Ook Rome kent zulken die hun leven lieten om hun geloof. Deze mensen misten echter wat Paulus over de ware gelovigen bericht. Ik kan niet nalaten erop te wijzen dat zware overtuigingen en felle angsten ook zonder de ware levensgemeenschap aan Christus doormaakt kunnen worden. Ik heb mensen in zeer zware overtuigingen gezien die later met de grootste spotters de wereld dienden. Als een hond zijn zij wedergekeerd tot hun uitbraaksel en als een zeug tot de wenteling in het slijk.

Daarom is het zo dwaas wat ik eens een man hoorde zeggen tegen zijn in overtuiging gekomen vrouw. Hij zei tot zijn vrouw, die in bange vrees verkeerde, dat haar einde het eeuwig verderf zou zijn: 'Zo lang je van benauwdheid niet tegen de muur opvliegt, is het nog niets'. Want zo was het met hem gegaan, zei hij. De vrouw had echter meer vertrouwen onder Gods volk dan die man. Nog afgezien daarvan is het zeer tegen de Schrift, ja, het is bedillen van de soevereine bediening des Heiligen Geestes, om iemand anders weg af te meten naar de onze.

Paulus spreekt over 'anderen', die eveneens het waarachtig geloof deelachtig waren, maar wier wegen van de eerder genoemden onderscheiden waren. Wij mensen maken stukwerk. De stenen die wij bakken zijn even lang en breed en hoog, en de metselaar weet ze toch op de centimeter af samen te voegen. Maar Gods werk is steeds organisch, altijd één en altijd onderscheiden. Dat werk draagt het stempel van Zijn hand, maar is niet te bepalen door ons. 'De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid; maar gij weet niet vanwaar hij komt en waar hij heengaat; alzo is een iegelijk die uit den Geest geboren is'.

► wordt vervolgd

Vragenboekje en prediking

ds. H. Brons, Moerkapelle

Wanneer Hellenbroek in 1706 zijn Vragenboekje voor hen die zich voorbereiden op belijdenis doen, het bekende "Voorbeeld der Goddelijke waarheden", het licht laat zien bij de Rotterdamse drukker Reinier van Doesburg, zal hij niet vermoed hebben dat na dit boekje nog honderden drukken zullen volgen.

In mijn onderzoek naar Hellenbroek als prediker heb ik twintig preken geanalyseerd. Daarbij heb ik de vraag gesteld of zijn preken in lijn zijn met het Vragenboekje en of er verschillen zijn. In deze bijdrage richt ik me op de samenhang van het Vragenboekje en zijn preken.

Ontstaan

Uit zijn Zwijndrechtse tijd weten we dat Hellenbroek veel werk maakte van zijn catechisatielessen. Dat blijkt uit de zorgen die hij vanaf de kansel uitspreekt over kinderen die tijdens de lessen op straat zwerven. Vooral komt zijn betrokkenheid naar voren bij zijn afscheid. Dan spreekt hij over zijn catechisanten als 'mijn lieve kinderen' en 'mijn aankweelingen' die hij door zijn catechetisch onderwijs heeft proberen 'op te bouwen'. Hellenbroek spreekt de verwachting uit dat in hen de vrucht van die grondslag zal blijken. Hij geeft aan op hen zijn hart te hebben gezet, zij waren voor hem de lust van zijn oog. Ook in Rotterdam is hij sterk op de catechese betrokken. We weten niet of hij de lessen zelf gaf, dan wel overliet aan een catechiseermeester. Wel blijkt zijn betrokkenheid uit het Vragenboekje dat ruim tien jaar na zijn intrede in de Maasstad verschijnt.

Het boekje zoals wij dat kennen, is anders dan de uitgaven die tijdens het leven van Hellenbroek zijn verschenen. Van die uitgaven zijn alleen een exemplaar van de eerste druk uit 1706 en van de zevende druk uit 1729 nog beschikbaar, respectievelijk in Amsterdam en Londen. Van de eerste druk is dit jaar een facsimilé-uitgave verschenen bij de Stichting Gereformeerd Erfgoed. In een bijlage bij mijn onderzoek vergelijk ik de uitgave van 1729 met die van 1706. De twee uitgaven blijken

in veel opzichten te verschillen, vaak in redactionele zin. Die redactionele verschillen doen er toe, zeker wanneer het Bijbelcitataten betreft. Het is daarbij de vraag of die verschillen uitsluitend op rekening van de drukker moeten worden geschreven. Het is goed mogelijk dat Hellenbroek uit zijn hoofd heeft geciteerd, met de grondtekst in gedachten.

Ook zijn er inhoudelijke verschillen, zoals de toegevoegde vraag over de ingeschapen Godskennis. De ontkenning daarvan is 'meer een wenschen/ als een daadelyk geloove/ dat 'er geen God is', zo luidt de uitgave van 1729.

Toevoegingen

Kort na Hellenbroeks dood verschijnt een uitgave waarin nieuwe vragen zijn opgenomen. Deze uitgave neemt een ongekennde vlucht met tientallen herdrukken door verschillende drukkers verspreid over de zeven provinciën. In 1922 wijst ds. G.H. Kersten er in De Saambinder op dat na Hellenbroeks dood een hoofdstuk over de vrede raad is toegevoegd. Datzelfde geldt voor bekende en door velen geliefde vragen zoals hoe de zondaar overgaat in het genadeverbond. Waarschijnlijk zijn deze vragen door de drukker overgenomen uit de catechisatiemethode van Aegidius Francken. De toegevoegde vragen blijven in de meeste drukken onderdeel uitmaken van het boekje.

Hellenbroek lijkt in zijn opzet van het Vragenboekje de hoofdlijnen van het dogmatisch handboek van de Leidse hoogleraar Johannes à Marck te volgen. In 1706 verschijnt de Nederlandse vertaling van zijn in het Latijn geschreven dogmatiek. De opbouw van de beide werken vertoont een opvallende overeenkomst. Misschien heeft Hellenbroek het voor zich gehad bij het opstellen van zijn boekje. Een voorbeeld van overeenkomst is dat ook bij À Marck een zelfstandig hoofdstuk over de vrede raad ontbreekt. À Marck brengt de vrede raad wel aan de orde, maar dan aan het slot van zijn bespreking van de Middelaar van het genadeverbond. Dat is op een andere plaats dan

in het Vragenboekje dat na Hellenbroeks dood is verschenen. Daar krijgt het onderwerp een plaats bij de bespreking van Gods besluiten.

Hoe dan ook, duidelijk blijkt dat voor Hellenbroek Christus het Hoofd is van het genadeverbond en daarin optreedt voor Zijn volk, de uitverkorenen. Soms is er ook inhoudelijke overeenkomst tussen À Marck en Hellenbroek. Zo beginnen beiden bij de behandeling van het genadeverbond na de val, dus in de tijd. Deze overeenkomsten wijzen erop dat Hellenbroek op de schouders van anderen heeft gestaan, zoals wij op de zijne mogen staan.

Vragenboekje en prediking

In mijn onderzoek "Hellenbroek als prediker" ben ik dieper ingegaan op de verhouding van Hellenbroeks vragenboekje en prediking. Inhoudelijk blijken de door mij onderzochte preken van Hellenbroek in lijn te zijn met zijn Vragenboekje. Toch zijn er accentverschillen. Het grootste verschil is wel de toon. Waar het boekje zoals Hellenbroek ons dat naliet sterk op het verstand is gericht, zoekt

hij in de prediking de hele mens, met inbegrip van het zielenleven. Ook inhoudelijk zijn er verschillen. In mijn boek noem ik onder meer de manier waarop Hellenbroek over Gods deugden spreekt en over de oorsprong van het genadeverbond in de eeuwigheid. Anders dan in het Vragenboekje legt hij in een aantal van de onderzochte preken de oorsprong van het genadeverbond wel degelijk in de eeuwigheid.

In het kader van deze artikelenserie is het niet mogelijk alle accentverschillen tussen Vragenboekje en onderzochte preken te behandelen. In plaats daarvan wil ik een aantal andere thema's aan de orde stellen die nauw verband houden met zijn prediking. Het gaat dan om vragen waar iedere prediker voor staat, en die voor mijzelf de aanleiding vormden voor het onderzoek. Namelijk, hoe spreekt de prediker het Woord na? Wat geeft hij zijn hoorder mee? En wat verwachten hoorder en prediker van de werking van Gods Geest? Daarover meer in de volgende artikelen. ♦

► wordt vervolgd

► In Zwijndrecht maakte Hellenbroek veel werk van zijn catechisatielessen. Foto: de Oude Kerk van Zwijndrecht.

Het trinitarisch belijden

ds. G.J. van Aalst, Nieuw-Beijerland

We volgen onze belijdenisgeschriften in de onderscheiden kennis van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

We noemen dat het trinitarisch belijden, leven, beleven en bidden.

Inmiddels vragen de artikelen 8 en 9 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis (NGB) onze aandacht. We lezen samen het opschrift boven artikel 8, dat 'God enig in Wezen is en nochtans in drie Personen onderscheiden'. Het zou goed zijn wanneer in de prediking over Zondag 8 van de Heidelberger deze geloofsartikelen ook een plaats kregen. We lezen in artikel 8: 'Volgens deze waarheid en dit Woord Gods, zo geloven wij in een enige God; Die een enig Wezen is, in Hetwelk zijn drie Personen, in der daad en waarheid en van eeuwigheid onderscheiden

naar Hun onmededeelbare eigenschappen'. We letten op 'in der daad en waarheid'. Het is dus niet maar wat theorie, geen dogmatische onderscheiding, maar levenswerkelijkheid en levenswaarheid voor de levende Kerk.

Wat die 'onmededeelbare eigenschappen' betreft, er is een eigenschap van de Vader die Hem alleen geldt. Met de woorden van Athanasius (art. 21): 'De Vader is van niemand gemaakt, noch geschapen, noch gegeneerd'. Hij is dus geheel van Zichzelf en door Zichzelf. In Athanasius (art. 22) staat vervolgens: 'De

Zoon is van de Vader alleen, niet gemaakt, noch geschapen, maar gegeneerd'. Dit is de wonderlijke, eeuwige generatie zoals Johannes 5:26 dat met de woorden van Christus Zelf uitdrukt: 'Want gelijk de Vader het leven heeft in Zichzelf, alzo heeft Hij ook de Zoon gegeven het leven te hebben in Zichzelf'. In Athanasius (art. 23) staat dan: 'De Heilige Geest is van de Vader en de Zoon, niet gemaakt, noch geschapen, noch gegeneerd, maar uitgegaan'. De Geest is dus uitgegaan tot verheerlijking van de Vader en de Zoon.

We lezen verder in artikel 8 van de NGB: 'Alzo nochtans, dat dit onderscheid niet maakt dat God in drieën gedeeld zij; aangezien dat de Heilige Schrift ons leert dat de Vader en de Zoon en de Heilige Geest elk Zijn zelfstandigheid heeft, onderscheiden door Hun eigenschappen; doch alzo, dat deze drie Personen maar een enig God zijn'. Ze zijn dus één en zijn toch onderscheiden.

Drie namen van de Vader

Over deze onderscheiding zegt onze belijdenis nog meer. In artikel 8 belijdt Guido de Brès zo wonderschoon van de Vader dat 'Hij is de Oorzaak, de Oorsprong en het Begin van alle dingen'. Zoals Zijn namen zijn, zo is Hij ook, in schepping en herschepping. Als het gaat over de Vader als de Oorzaak, de Oorsprong en het Begin van de schepping, dan duizelt het ons vanwege Zijn grootheid en wijsheid, in alles wat we zien en niet (kunnen) zien.

Wanneer we ons nu beperken tot de herschepping, tot het werk van de Vader in de genade en in de bekering, vragen we aan elkaar: Waar ligt de oorzaak van de bekering? Waar liggen de redenen waarom een mens bekeerd wordt? Welke gronden zijn er buiten de Vader van het welbehagen? Uit Wie komt het genadewerk voort? Wie is er begonnen in verkiezen, uitdenken en uitwerken? Een uitgewerkte zondaar krijgt daarom deze drie namen van de Vader zo onuitsprekelijk lief. Want het antwoord is steeds weer: alleen de Vader is en

► Het Woord is de uitdrukking van de eeuwige gedachten van God.

Het geloof van de melaatse

ds. P.D. den Haan, Rijssen

En zie, een melaatse kwam en aanbad Hem, zeggende: Heere, indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen.

Mattheüs 8:2a

blijft de Oorzaak, de Oorsprong en het Begin.

Kennen we deze drie rijke namen van de Vader bij bevinding? Deze Vadernamen zijn een machtige belijdenis, die alles van een mens afsnijdt. In Zijn drie namen horen we de eeuwige lofzang van de Kerk: 'Het is door U, door U alleen, om het eeuwige welbehagen'.

Drie namen van de Zoon

We lezen nog steeds in artikel 8. Ook van de Zoon worden drie inhoudsrijke namen genoemd, opdat we zullen weten Wie Hij is en hoe Hij werkt. 'De Zoon is het Woord, de Wijsheid en het Beeld des Vaders'. Het Woord is de uitdrukking van de eeuwige gedachten van God. Denk aan het begin van Johannes. 1: 'In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God. (...) En het Woord is vlees geworden'. God maakt Zichzelf in recht en genade bekend door het Woord, zowel het beschreven als het vleesgeworden Woord. Gods stem klinkt door dit Woord, want 'niemand kent den Vader dan den Zoon (...), en dien het de Zoon wil openbaren' (Matth. 11:27).

De Zoon, dus het Woord van de Vader, maakt ons de rechten en deugden van God bekend, hoe God aan Zijn eer komt en Zijn welbehagen volvoert. De Zoon heet ook de Wijsheid van de Vader en getuigt van de wijsheid van de Vader. In het Oude Testament is Hij al aan het woord: 'Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest' (Spr. 8:23). Wat een rijke Godsopenbaring, in recht en genade, ligt er in de Zoon als de Wijsheid des Vaders! In alles vertoont de Zoon volmaakt het Beeld van de Vader. Hij is zoals Hij heet: 'Deze is Mijn geliefde Zoon, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb; hoort Hem' (Matth. 17:5). Hoort u, onderscheidt u Zijn stem?

Volgende keer bezien we de namen voor de Heilige Geest. ♦

► wordt vervolgd

We gaan weer naar de weg naar Kapernaüm en zien daar de melaatse liggen aan de voeten van de Heere Jezus. Tot nu toe zijn we verschillende kenmerkende dingen tegengekomen in het leven van deze melaatse. Hij was beoordeeld door de priester en het oordeel luidde: 'Melaats!' Daardoor was er een grote nood gekomen in zijn leven. Hij had gehoord van de grote Profeet Die wonderen deed. Dat had hem ondanks de onmogelijkheid gebracht aan Zijn voeten. Hij voelde dat hij het niet waardig was dat de Heere Jezus naar hem om zou zien en gaf Hem de eer.

Nu luisteren we naar de laatste woorden van de melaatse. Hij zegt: '...Gij kunt mij reinigen'. De melaatse is ervan overtuigd dat de Heere Jezus zo almachtig is dat Hij de melaatheid kan wegnemen. De melaatse is het niet waardig. Hij weet ook niet of de Heere Jezus het wil. Eén ding gelooft hij wel: de Heere Jezus kan het. Hij kan mij reinigen. Reinigen betekent letterlijk schoonmaken. De melaatse gelooft dat wat de dokters niet kunnen, de Heere Jezus wel kan.

Het zijn wonderlijke woorden van deze melaatse. 'Gij kunt mij reinigen' is een getuigenis over de Heere Jezus voor alle mensen die daarbij stonden. Voordat er ook maar iets is gebeurd, horen de mensen het getuigenis over de almacht van Jezus uit de mond van deze melaatse. Het is een getuigenis dat Jezus de Christus is. De Belofde van de Vader over Wie

de profeten in het Oude Testament profeteerden.

Allereerst leren we hier nog iets over het komen tot Jezus. Het ware geloof, door de Heilige Geest gewerkt, is onmisbaar. Als de Heilige Geest een zondaar brengt bij Christus, zal er ook iets ervaren worden van het getuigenis van deze melaatse. Een zondaar mag dan vast geloven dat de Zaligmaker hem kan zalig maken. Het is mogelijk! Wat een troost! Hij weet vanwege zijn onwaardigheid echter niet of Hij het ook wil.

In de tweede plaats komt het getuigenis van de melaatse ook tot ons. Christus is de Zoon van God, de Belofde van de Vader. Hij is de Zaligmaker, Die gekomen is om Zijn volk zalig te maken. In Hem alleen is het leven en de zaligheid te vinden. Hij alleen kan ons en onze kinderen verlossen uit onze doodstaat. Hij alleen kan de banden, waarmee de satan ons heeft gebonden, verbreken. Hij alleen kan ons met God verzoenen en ons terugbrengen in de gemeenschap met God. Hij alleen kan ons reinigen van al onze zonden. Er is geen andere naam onder de hemel. ♦

Vragen:

1. Welk getuigenis klinkt er uit de mond van de melaatse?
2. Wat heeft dat ons te zeggen? (zie Hand. 4:12).
3. Wat leert dit getuigenis ons nog meer van het komen tot Jezus?

Amerika als uitzondering

C.S.L. Janse, Ugchelen

Onmiskenbaar is in de westerse wereld al lange tijd een omvangrijk proces van secularisatie aan de gang. Kerk en godsdienst hebben voor veel mensen geen enkele betekenis meer. Veel kerkgebouwen worden afgebroken of staan leeg.

Door veel wetenschappers wordt die kerkelijke teruggang gezien als een welhaast onvermijdelijke consequentie van de moderne maatschappij. Opvallend was daarbij echter wel dat juist een bij uitstek modern land als de Verenigde Staten op dat secularisatieproces een uitzondering vormde. Kerklidmaatschap en kerkgang handhaafden zich daar als een massaal verschijnsel. In het maatschappelijk leven namen de kerken een belangrijke plaats in. Presidenten schroomden niet om op belangrijke momenten de Naam van God op hun lippen te nemen.

Groot aantal alternatieven

Sommige godsdienstsociologen zochten de verklaring van deze uitzonderingssituatie met name in het grote aantal godsdienstige alternatieven dat je in Amerika vindt. De kerkelijke verscheidenheid is daar nog veel groter dan bij ons. Allerlei groepen emigranten brachten immers hun eigen kerken mee. In Amerika ontstonden ook nieuwe religieuze bewegingen als de mormonen en de pinksterbeweging. Als gevolg daarvan was er op godsdienstig gebied keus genoeg. Iedereen kon wel een kerk of samenkomst vinden waar de boodschap en de aankleding van de eredienst hem aansprak en waar hij zich helemaal thuis kon voelen. De vele alternatieven stimuleerden kerken ook om hun samenkomsten zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Voorgangers leken soms op religieuze ondernemers die in een aantal gevallen zelfs megakerken exploiteerden.

▶ Amerika was een christelijk land in de brede zin van het woord.

Mocht je na verloop van tijd de diensten niet meer zo inspirerend vinden of steeds meer bezwaren krijgen tegen bepaalde ontwikkelingen op theologisch of ethisch gebied, dan kon je altijd nog besluiten om voor een andere predikant en een andere kerk te kiezen. Een keuze die wellicht beter aansloot bij je eigen situatie en je aanspoorde om je weer actief in te zetten.

Secularisatie

Wellicht heeft die kerkelijke situatie in de VS samen met het specifieke karakter van de Amerikaanse maatschappij ertoe bijgedragen dat de kerkelijke betrokkenheid daar lange tijd aanzienlijk hoger was dan in Europa. Inmiddels is wel duidelijk dat die uitzonderingspositie van de VS in de westerse wereld minder wordt. Ook dat land seculariseert steeds meer. Zeker de staten aan de oost- en de westkust.

Een halve eeuw geleden was trouwens al duidelijk dat de grote oecumenisch ingestelde kerken terrein

verloren. Maar de meer orthodoxe kerken wisten zich toen nog goed te handhaven. Dat is nu anders geworden. Schandalen rond evangelische kerkleiders hebben er geen goed aan gedaan. Datzelfde geldt van de nauwe band van tal van vooraanstaande evangelischen met Donald Trump. Ongetwijfeld stond de boodschap van veel kerken en predikanten ver af van de Bijbelse leer. Maar er was toch nog enig besef van God en godsdienst. Dat werkte door in het maatschappelijk leven. Abortus is in de VS meer dan in West-Europa een strijdpunt gebleven.

Amerika was een christelijk land in de brede zin van het woord.

Wie tot een kerk behoorde en zondags regelmatig naar de kerk ging, vormde daar geen merkwaardige uitzondering. Integendeel, goed burgerschap en actief kerklidmaatschap werden veelal in elkaars verlengde gezien.

Predestinatieleer

Maar het gaat natuurlijk niet om godsdienstigheid als zodanig. Is er in die kerken sprake van een Bijbelse leer of wordt een ander evangelie verkondigd? Voelt men zich verbonden met de gereformeerde belijdenis? Komt het onmisbare werk van Gods Geest in mensenharten openbaar?

Er is weleens gezegd dat de gereformeerde predestinatieleer botst met de Amerikaanse cultuur. Daarin ligt immers de nadruk op het eigen initiatief. Wie zich maar ten volle inzet kan het ver brengen in zijn leven. Van krantenjongen tot miljonair.

Het is inderdaad zo dat veel Amerikaanse kerken en ook allerlei opwekkingsbewegingen een arminiaanse inslag hebben: God heeft je lief en Hij heeft een geweldig mooi plan voor je leven. Maar je moet het zelf wel willen.

Ten diepste geldt echter dat ieder mens een vijand is van vrije genade. Gods verkiezend welbehagen is een bron van ergernis. Hier niet minder dan aan de overkant van de oceaan. 'Ik zou niet weten waarom het niet voor mij is', zei eens een catechisant tegen zijn dominee. Maar voor wie in zijn verlorenheid en schuld door God wordt opgezocht, wordt Gods verkiezing een onuitsprekelijk wonder. ♦

‘De stedelingen zullen bloeien’

Kerkenraad Zoetermeer

Op 5 oktober 2023 is het 100 jaar geleden dat de Gereformeerde Gemeente te Zoetermeer werd geïnstituëerd.

Aan het begin van de twintigste eeuw was er in Zoetermeer en in het tweelingdorp Zegwaard een ‘klein hoopje bezwaarden’. Zij konden het niet meer uithouden onder de prediking in de Oude Kerk, waar eeuwen geleden Jodocus van Lodenstein preekte. Dit groepje mensen kerkte eerst in Benthuizen of Moerkapelle, maar ging vanaf 1920 huiskamerleesdiensten houden op de boerderij van M. Karens.

Op 20 september 1923 verleende de classis toestemming om in Zoetermeer een gemeente te stichten. Op de eerste ledenvergadering werden de broeders M. Karens en J. Lengkeek tot ouderling gekozen en J.C. van Dorp en J. Havenaar

▶ Eerste kerkgebouw (Dorpsstraat).

tot diaken. Op vrijdag 5 oktober 1923 werd de kerkenraad bevestigd door de consulent ds. J. Overduin. Hij bediende Gods Woord uit 1 Petrus 2:2: ‘En als nieuwgeboren kinderkens, zijt zeer begerig naar de redelijke onvervalste melk, opdat gij door dezelve moogt opwassen’.

In die eerste jaren kwam de gemeente samen in een klein kerkje in de Dorpsstraat. Het had eerder dienst gedaan als (timmermans) werkplaats. Van 1956 tot 1980 werd gekerkt in een nieuwe kerk op het Piet Heinplein. Op 15 november 1962 kreeg Zoetermeer haar eerste herder en leraar, ds. L. Vogelaar, die al als lerend ouderling aan Zoetermeer verbonden was. Hij deed intrede met de woorden uit Nehemia 2:20: ‘God van den hemel, Die zal het ons doen gelukken, en wij, Zijn knechten, zullen ons opmaken en bouwen’.

Op 25 augustus 1971 werd ds. H. Rijksen bevestigd in Zoetermeer. Tijdens zijn ambtsperiode werd ds. C.G. Vreugdenhil als zendingspredikant uitgezonden naar Irian Jaya. Recent werd Zoetermeer opnieuw een zending gemeente, na de uitzending van Mariëlle Heidekamp naar Guinee.

Het ledenaantal groeide. De bouw van een nieuwe kerk bleek noodzakelijk. In 1980 werd de nieuwe Vredekerk in gebruik genomen met de woorden: ‘In deze plaats zal Ik vrede geven, spreekt de HEERE der heirscharen’. De vrede bleek echter van korte duur, want in 1981 werd ds. H. Rijksen afgezet als predikant.

Het was een zeer verdrietige periode, maar boven het verdriet en de ontrouw van mensen schittert Gods trouw. Al een jaar later werd ds. A. Elshout aan de gemeente verbonden: ‘Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden’ (Zach. 4:6). Na zijn vertrek in 1987 was de gemeente ruim 23 jaar vacant, tot de komst van ds. G.W.S. Mulder (2010-2019). Sinds januari 2023 wordt de gemeente gediend door ds. J.B. Zippro.

In 100 jaar is er veel veranderd. Het kleine ‘boterdorp’ is uitgegroeid tot een grote stad. Onze kleine stadsgemeente mag hierin al die tijd een plaats hebben, met een actief gemeentelven en betrokken jongeren. Het is verrijkend om van de geschiedenis kennis te nemen omdat Gods trouw voor ontrouwe mensen er zo duidelijk in doorklinkt. Dat geeft hoop voor de toekomst. Ook de stedelingen zullen bloeien, ‘opdat de ganse aarde vervuld worde met Zijn heerlijkheid’.

Op 5 oktober wordt in een herdenkingsdienst stilgestaan bij het jubileum. Er wordt een jubileumboek uitgegeven met als titel ‘De stedelingen zullen bloeien’. ♦

▶ Tweede kerkgebouw (Piet Heinplein).

▶ Derde en huidige kerkgebouw (Zwaardslootseweg).

Rein bewaren

W.J. van Putten-van der Starre, Werkgroep voor studenten

Op vrijdag 15 en zaterdag 16 september werd de zomerconferentie voor studerenden gehouden. Op vrijdagavond sprak ds. A. Schreuder over de 'genderideologie'. Deze ideologie ontkent dat God man en vrouw schiep. Geslacht heeft geen zeggingskracht meer, het eigen gevoel is bepalend. 'Zijn we ons bewust van de geestelijke strijd die gaande is? Durven we ons nog in alle bescheidenheid te verantwoorden naar de wereld? De ware identiteit van een christen ligt in het kennen van de Heere Jezus'.

Ds. Schreuder wees erop dat er altijd een kleine groep mensen is geweest met een andere seksuele gerichtheid of genderdysforie. Vaak openbaart dit zich al op jonge leeftijd en leidt het tot veel strijd en depressieve gevoelens. De gevolgen van de zonde openbaren zich in ieder aspect van het menszijn.

In de vraagbespreking gaf ds. Schreuder aan dat op het gebied van veiligheid op school en in de kerk nog veel werk te doen is. 'Het vraagt aandacht om respectvol over elkaar te praten'. Een uitgebreider verslag van deze lezing heeft gestaan in het RD van 16 september.

Zaterdagmorgen dacht G.J.

Verbruggen met de studenten na over 'rein bewaren'. Volgens Verbruggen brandt binnenin ieder mens een vuurtje, het vuur van de seksualiteit. Vuur is onmisbaar voor het leven, maar kan ook levensgevaarlijk zijn. Daarom moeten we met seksualiteit leren omgaan, zoals God het bedoeld heeft. De Bijbel gaat het onderwerp niet uit de weg, maar spreekt er open en positief over. 'Door de zonde kan seksualiteit ook een vernietigende uitwerking hebben.

In onze samenleving is seksualiteit overall te koop. Van veel verleidingen zijn we ons bewust, maar zijn we ook alert op hoe de wereld ons beeld van seksualiteit misvormt?'

► Ds. G. Clements nam afscheid als voorzitter van de Werkgroep van studenten.

Verbruggen gaf vijf Bijbelse adviezen om rein te leven: 1) Belijd eerst je zonden, 2) Wees radicaal in het breken met de zonde, 3) Neem het besluit om rein te leven, 4) Zoek een medestrijder, en 5) Als je verkering hebt, heb elkaar werkelijk lief. 'Seksualiteit is niet de basis, maar de vrucht van een relatie. Zoek daarom elkaars hart en niet als eerste elkaars lichaam. Praat hier ook over met elkaar'.

Een deel van de christelijke jongeren worstelt met gevoelens rondom de seksuele geaardheid. Laat het denken dan toch gevormd worden door de Bijbel. Een keuze voor een celibatair leven vraagt een offer. Is het geloof ons dat waard? Het is echter ook een test voor de gemeente: Dragen wij elkaars lasten?

Tijdens deze conferentie werd ook afscheid genomen van de voorzitter van de Werkgroep voor studenten, ds. G. Clements. Ds. P.J. de Raaf dankte hem hartelijk voor zijn jarenlange inzet. In zijn dankwoord memoreerde hij dat ds. Clements al op de voorste rij van de conferenties zat, toen hij zelf twintig jaar geleden als student geneeskunde deelnam aan de conferentie. Ds. Clements werd ook toegesproken door een lid van de voorbereidingscommissie van de conferenties. Typierend voor ds. Clements waren zijn betrokkenheid op studenten, zijn gastvrijheid en zijn liefde voor de bronnen van de (Nadere) Reformatie. Ds. Clements zei dat hij het werk met veel liefde en vreugde gedaan heeft. 'In een tijd van vergaande secularisatie geven deze conferenties moed voor de toekomst'. ♦

► Op 15 en 16 september werd de zomerconferentie voor studerenden gehouden.

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen

te Alblasserdam,
 ds. G. van Manen te Elspeet;
 te 's-Gravenzande,
 ds. H.J. Agteresch te Werkendam;
 te Houten,
 ds. J. van Rijswijk te Oud-Beijerland;
 te Lisse,
 ds. H.J. Agteresch te Werkendam;
 te Middelburg-Centrum,
 ds. S.W. Janse te Rijssen-Zuid;
 te Oostkapelle,
 ds. D.W. Tuinier te Kampen;
 te Ridderkerk-Slikkerveer,
 ds. D.W. Tuinier te Kampen;
 te Terneuzen,
 ds. S.W. Janse te Rijssen-Zuid;
 te Terwolde-De Vecht,
 ds. S.W. Janse te Rijssen-Zuid;
 te Wageningen,
 ds. G.W.S. Mulder te Ridderkerk;
 te Woerden, ds. D.W. Tuinier te Kampen.

UITZENDDIENST IN HAAMSTEDEN

De kerkenraad van Haamstede en het deputaatschap voor de Zending Gereformeerde Gemeenten nodigen u uit voor het bijwonen van de kerkdienst waarin het echtpaar A.H. den Otter wordt uitgezonden naar Cambodja. Harrie den Otter hoopt in Cambodja te gaan werken als evangelist. De uitzenddienst vindt plaats op dinsdag 10 oktober (19.30 uur) in het kerkgebouw te Haamstede, Ankerweg 10. Ds. M. Boersma gaat in deze dienst voor. De uitzending wordt verricht door ds. S. Maljaars, tweede voorzitter van het zendingsdeputaatschap. Na de dienst is er gelegenheid om afscheid te nemen van Harrie en Jaccolien. Zij hopen op donderdag 12 oktober te vertrekken naar Cambodja. Namens het deputaatschap voor de Zending Gereformeerde Gemeenten, ds. P.D. den Haan, secretaris

Namens de kerkenraad van Haamstede,
C.L.M. van den Berge, scriba

REGIOAVOND VROUWENBOND

De Vrouwenbond organiseert op 4 oktober (19.30 uur) een regioavond in de Sionkerk te Vlaardingen. A. Bel

spreekt over: Chrisje Coeland, een Ledeboeriaanse evangeliste.
 Leiding: ds. A. Verschuure.
 Zie ook vrouwenbondgergem.nl

RECTIFICATIE DMZ

De juiste plaats en data van de toerustingsavonden voor ambtsdragers over 'Homoseksualiteit en genderdiversiteit' zijn: 5 oktober: Kerk Geref. Gemeente, Graaf van Lijndenlaan 9, Apeldoorn; 19 oktober: Bethlehemkerk, Oudelandseweg 50, Woerden.
 Tijden: 19.30-21.30 uur. Aanmelden via dmz@cbgg.nl of tel. 0348-489900.
 Informatie over het programma op: deputaatschapdmz.nl

VERSLAG VERGADERING CLASSIS DORDRECHT 28 AUGUSTUS 2023

Ds. C. Hogchem opent als predikant van de roepende kerk Aalburg de vergadering. Vanuit Aalburg wordt gememoreerd dat de ouderlingen N. van Rijswijk en A. Rozendaal hun ambtelijke dienst hebben beëindigd. In Brakel is afscheid genomen van ouderling H. van der Zalm. In Dordrecht was ouderling H.G.C. van der Net 25 jaar ambtsdrager. Ouderling A. Jobse werd benoemd tot lid in de orde van Oranje-Nassau. Het inloophuis 'Huis van vrede' in Dordrecht is officieel in gebruik genomen. Ds. L. Blok heeft op zondag 5 februari voor het laatst als eigen herder en leraar van Gorinchem gepreekt en ging met eervol emeritaat. In Hardinxveld-Giessendam is op 10 juli oud-ouderling M.J. Schot overleden. Tot grote blijdschap van de gemeente van Poederloijen is op 28 juni ds. C. Sonneveld bevestigd als eigen herder en leraar. Ds. A.T. Huijser nam afscheid van Sliedrecht. De hulpconsulentschappen van de classes Rotterdam en Gouda zijn beëindigd. G.J. Verbruggen kan zijn benoeming in de Raad van Advies van Cedrah niet aanvaarden. In zijn plaats wordt ouderling R.F.J. van Willigen uit Dordrecht benoemd. Hij had eerder aangegeven hiervoor beschikbaar te zijn. Een appel uit een van de gemeenten

wordt in afwezigheid van belangstellenden behandeld. De kerkenraad zal samen met de consulent in gesprek gaan met betrokkenen om zo naar een oplossing toe te werken.

Evangelist H.J. van den Boogaart doet verslag van zijn werk. 'De Heere, als de Koning van Zijn Kerk, geeft veel goede dingen. Het Woord mag steeds klinken. Hij is de Getrouwe. Er waren momenten dat opgemerkt mag worden dat de Heere met Zijn zegen overkwam'. Van de rapportage van de Classicale Evangelisatie Commissie Dordrecht wordt met instemming kennisgenomen. A. Geuze uit Werkendam wordt als coördinator van Tilburg en T.M. de Jong uit Alblasserdam wordt als coördinator van Breda benoemd.

De jaarrekening van de Stichting Evangelisatie Breda wordt goedgekeurd. Bestuurslid/penningmeester P.F. de Jong wordt herbenoemd. Een ruime meerderheid is voor het benoemen van een evangelist in Breda. De twee langstzittende classispredikanten zullen ook deel uitmaken van de sollicitatiecommissie. Een van de broeders van Eindhoven heeft de aangepaste catechisatie bezocht. Hij geeft aan dat het een goede bijeenkomst was. Gorinchem is dit jaar aan de beurt.

Een van de gemeenten vraagt aandacht voor enkele onderdelen van het boekje "De heilige huwelijke staat". Met de gegeven adviezen zullen ze aan de slag gaan en deze vraag zo nodig op de eerstvolgende classisvergadering weer inbrengen.

Van het houden van een avond over kerkelijke eenheid wordt afgezien. Bij de visitatiecommissie worden de broeders Van Hartingsveldt en Waaijberg vervangen door de broeders Van der Hoek uit Hardinxveld-Giessendam en Van Horssen uit Aalst.

Er wordt een rooster voor de kerkvisitatie gemaakt. Aalst zal op 3 januari de volgende classisvergadering bijeenroepen.

Ouderling S. Muilwijk van de roepende kerk Aalburg sluit de vergadering op de gebruikelijke wijze.

J.A. de Ron, scriba

Berichten

AANGEPASTE DIENST IN BARNEVELD

Op zaterdag 7 oktober (14.30 uur) is er in de kerk te Barneveld-Zuid een aangepaste kerkdienst voor mensen met een beperking. Student W. de Jong spreekt over 'De ark voor Noach' (Gen. 7:1). Allen, wel of niet met een beperking, welkom. Collecte in de dienst of via Helpende Handen: NL17INGB 0322 4034 64.

OPEN DAG IN SCHEVENINGEN

Op zaterdag 7 oktober (10.00-16.00 uur) houdt Het Kompas in Scheveningen open dag. Er is een kinderenspeurtocht, evangelist M. van Velden geeft een workshop en er is een verkoop van boeken, speelgoed en kleding. P-garage Badhuisstraat. Het Kompas (Keizerstraat 177) is met het OV goed bereikbaar.

OPEN DAG IN DE GOUWSTRAAT

Inloop- en Bijbelhuis In de Gouwstraat te Rotterdam (Gouwstraat 36b) houdt op zaterdag 7 oktober (9.30-15.00 uur) open dag. Bezoekers kunnen kennismaken met het evangelisatiewerk en in gesprek gaan met de evangelist of met vrijwilligers. De keuken is geopend. Zie indougoustraat.nl

VACATURES BIJ PAULUS

ZGG zoekt redactieleden (m/v) voor de redactiecommissie Paulus. Taakinhoud: het schrijven van artikelen, het deelnemen in de commissie, bezinning op zendingswerk en het informeren daarover in Paulus. Profielschets: hartelijke verbondenheid met het zendingswerk; goede bekendheid met de achterban; (enige) ervaring met en plezier in het schrijven van artikelen. Meer informatie over deze vrijwilligersfunctie op zgg.nl/vacaturepaulus. Een sollicitatiebrief met CV kan tot en met 16 oktober worden ingestuurd via info@zgg.nl. De procedure staat beschreven in de vacaturetekst.

BIJeenKOMST OVER SUÏCIDE

Vorig jaar hield Een Handreiking (reformatorische vereniging voor familieleden van psychisch zieken) een bijeenkomst voor iedereen die een familielid of

naaste verloren is door suïcide. Vanwege de grote belangstelling belegt Een Handreiking opnieuw een avond over dit tere onderwerp, op 26 oktober. Deze besloten bijeenkomst vindt in het (zuid)westen van het land plaats. Spreker is ds. D.E. van de Kieft. Informatie en opgave: eenhandreiking.nl/nieuws-agenda

VERKOPINGEN

Barendrecht - Op zaterdag 7 oktober (10.00-14.00 uur) houdt de gemeente te Barendrecht een verkoping t.b.v. zending, evangelisatie en onderhoud van het kerkgebouw. Locatie: Loods 40, Spoorlaan 7.

Berkenwoude - In Berkenwoude wordt op donderdag 5 oktober (9.00-15.30 en 18.30-20.00 uur) een kledingbeurs gehouden. De opbrengst is voor de kerkbouw. Pinnen en contant betalen mogelijk; kleding inleveren? Bel 06-37303634.

Ede - Op donderdag 5 oktober wordt in Petra-kerk te Ede een kledingbeurs gehouden. Tijden: 9.00-13.00 en 19.00-20.30 uur. Meer informatie: petrakerk.nl/kledingbeurs

Kampen - Op zaterdag 7 oktober (10.00-14.00 uur) organiseert de gemeente in Kampen een verkoping met diverse activiteiten in de Pieter Zandt Scholengemeenschap. Opbrengst is voor zending en evangelisatie.

Middelburg - In de gemeente te Middelburg-Zuid (Schoutstraat 1) is er woensdag 4 oktober (19.00-21.00 uur) en donderdag 5 oktober (8.45-11.00 uur) een kledingbeurs t.b.v. goede doelen. Zie kledingbeursmiddelburgzuid@hotmail.nl

Opheusden - Op zaterdag 7 oktober (10.00-14.00 uur) houdt vrouwenvereniging Thuisfront in Opheusden in de zalen van de kerk een verkoping t.b.v. zending en evangelisatie.

Poortvliet - Op donderdag 5 oktober (15.00-17.00 en 19.00-20.00 uur) belegt de vrouwenvereniging te Poortvliet een verkoping in de kerk aan de Zuidstraat 15. Bestellijsten zijn op te vragen via vrvergergempootvliet@kliksafe.nl

Rijssen - Vrouwenvereniging Dorcas Noord houdt op zaterdag 30 september

(9.30-13.30 uur) in en bij de Noorderkerk een verkoping t.b.v. zending, evangelisatie en het werk onder het Joodse volk.

Scherpenzeel - Vrouwenvereniging Dorcas te Scherpenzeel houdt op 7 oktober (10.00-14.00 uur) een verkoping t.b.v. zending en evangelisatie. Locatie: Sionkerk, Renes 121.

Veen - Vrouwenvereniging Lydia te Veen houdt op zaterdag 7 oktober (9.30-14.00 uur) een verkoping t.b.v. zending en evangelisatie. Locatie: Veensesteeg 6 (parkeren Bagijnhof 66).

Veenendaal - Op 30 september (9.45-15.00 uur) wordt de najaarsverkoop gehouden bij de Adventkerk (Vijftienmorgen 51) in Veenendaal.

De opbrengst is voor 50% bestemd voor de actie 'Bijbel binnen bereik' van de Jeugdbond en 50% voor het zendingswerk in Albanië.

ELSPEET BEGINT KLEDINGVERKOOP

De gemeente in Elspeet start tweehands kledingverkoop voor het werk van ZGG in Albanië. Men is op zoek naar kledingrekken en rokkenhangers. Kunt u helpen? Bel of app naar tel. 06-11818769 of mail naar kledingbeursggelspeet@outlook.com

ZANGAVONDEN

Den Haag - Noorderkerk, Schuytstr. 9, vr. 6 okt., 20.00 uur, koor Eben-Haëzer (Geref. Gemeente Den Haag-Scheveningen).

Kloetinge - Geerteskerk, zat. 30 sept., 19.30 uur, Delta mannenensemble, jongerenkoor Jedaja, Jan Rozendaal en Ron van Ommen, orgel; leiding ds. C.J. Meeuse; collecte voor De Oase, deputaatschap Israël en oogzorg in Ethiopië.

Middelburg-Zuid - Kerk Geref. Gemeente, zat. 7 okt., 19.30 uur, samenzangavond met jeugdkoor en Martin Weststrate, orgel, leiding ds. M. Boersma; collecte voor actie Bouwstenen.

Vianen - Grote Kerk, zat. 7 okt., 19.30 uur, mannenkoor Rehoboth, jeugdkoor Asaf, Arie Kortleven en Willem den Boer, orgel, leiding: oud. H. de Jong en oud. B. Huigens; collecte voor evangelisatiepost Leidsche Rijn (toegang vrij).

Kerkdiensten

ZONDAG 1 OKTOBER 2023

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalburg** 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; **Aalst** 9.30 en 15.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Alblasserdam** 18.30 uur stud. W. de Jong; **Alphen aan den Rijn** 14.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Apeldoorn** 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Arnhem** 18.30 uur stud. J. Kroon; **Barneveld-Centrum** 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; **Barneveld-Zuid** 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; **Beekbergen** 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; **Benthuizen** 19.00 uur ds. H. van der Heiden; **Berkenwoude** 9.30 uur (H.D.) ds. W.J. Karels en 19.00 uur ds. J.B. Huisman; **Bodegraven** 10.00 uur ds. W. Silfhout en 19.00 uur ds. G.J. Baan; **Boskoop** 9.30 en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Brakel** 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Capelle aan den IJssel-Middelwatering** 10.00 en 16.30 uur ds. H. van der Heiden; **Capelle aan den IJssel-West** 10.00 uur ds. M. Joosse; **De Valk-Wekerom** 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; **Delft** 15.00 uur ds. H. Brons; **Den Haag-Scheveningen** 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; **Deventer** 14.30 uur ds. J. Beens; **Dirksland** 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; **Doetinchem** 9.30 uur ds. J. Schipper en 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Dordrecht** 10.00 en 16.45 uur ds. W.A. Zondag; **Drachten** 9.30 en 19.00 uur ds. M.G. van Middendorp; **Ede** 9.30 uur ds. J.B. Huisman; **Elspeet** 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; **Emmeloord** 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; **Enkhuizen** 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; **Enschede** 15.00 uur ds. S.W. Janse; **Enter** 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; **Ermelo** 18.30 uur ds. A. Schot; **Genemuiden** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Verschuure; **Gorinchem** 14.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Goudswaard** 10.00 en 14.30 uur stud. J. Kroon; **'s-Gravenpolder** 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; **'s-Gravenzande** 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; **Haamstede** 15.00 uur ds. P.C. Vlot; **Hardinxveld-Giessendam** 18.00 uur ds. W. Silfhout; **Hendrik-Ido-Ambacht** 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. M.H. Schot; **Herkingen** 14.30 uur stud. R.T. Michielse; **Hilversum** 10.00 en 17.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Hoedekenskerke** 18.00 uur

ds. A.E. Brijder; **Hoofddorp** 19.00 uur ds. W. Harinck; **Houten** 19.15 uur ds. W.A. Zondag; **Kampen** 9.30 en 15.30 uur (H.D.) ds. D.W. Tuinier; **Kamperland** 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; **Kapelle-Biezellinge** 10.00 en 16.30 uur ds. J. IJsselstein; **Katwijk aan Zee** 18.30 uur ds. P. Mulder; **Klaaswaal** 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; **Kootwijkerbroek** 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; **Kortgene** 10.00 en 15.30 uur ds. C.J. Meeuse; **Krabbendijke** 9.30 en 18.00 uur ds. P.C. Vlot; **Krimpen aan den IJssel** 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Kruiningen** 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; **Leiderdorp** 10.00 en 16.00 uur ds. P. Mulder; **Lelystad** 17.00 uur ds. R. Kattenberg; **Lisse** 10.00 uur ds. G. Clements; **Meeuwen** 14.30 uur ds. C. Hogchem; **Meliskerke** 9.30 en 14.30 uur ds. A.E. Brijder; **Melissant** 10.00 en 18.00 uur stud. J. Janse; **Middelburg-Centrum** 9.30 uur ds. C. Harinck en 14.00 uur ds. M. Karens; **Middelburg-Zuid** 9.30 en 16.00 uur ds. M. Boersma; **Middelharnis** 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; **Mijdrecht** 10.00 en 15.30 uur ds. J.W. Verweij; **Moerkapelle** 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. H. Brons; **Naaldwijk** 19.00 uur ds. M.H. Schot; **Nieuw-Beijerland** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Nieuwdorp** (locatie: Coudorp 41) 18.30 uur ds. J.J. Tanis; **Nieuwe-Tonge** 10.00 uur ds. E. Bakker en 15.30 uur ds. M. Blok; **Nieuwer Ter Aa** 16.00 uur ds. J.B. Huisman; **Nieuwerkerk** 16.00 uur ds. C. Harinck; **Nijkerk** 9.30 en 18.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nisse** 14.30 uur ds. S. Maljaars; **Nunspeet** 9.30 en 15.30 uur (H.D.) ds. A. Schot; **Ooltgensplaat** 9.30 en 18.00 uur stud. R.T. Michielse; **Oosterland** 14.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; **Oostkapelle** 15.30 uur (H.D.) ds. A.P. Baaijens; **Oostvoorne** 19.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Opheusden** 9.30 (H.D.) en 16.00 uur ds. W. Mouw; **Ouddorp** 9.30 en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; **Oude-Tonge** 10.00 uur ds. J.J. Tanis en 15.00 uur stud. J. Janse; **Oudemirdum** 19.00 uur ds. A. Verschuure; **Poortugaal** 15.00 uur ds. A.A. Brugge; **Poortvliet** 14.30 uur ds. K. Boeder; **Puttershoek** 10.00 en 15.00 uur stud. W. de Jong; **Rhenen** 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; **Ridderkerk**

9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Ridderkerk-Slikerveer** 14.30 uur ds. G.J. Baan; **Rijssen-Noord** 9.30 en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; **Rijssen-West** 9.30 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; **Rijssen-Zuid** 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; **Rilland-Bath** 14.00 uur ds. L. van der Kuijl en 18.30 uur ds. J. IJsselstein; **Rotterdam-Alexanderpolder** 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Centrum** 18.30 uur ds. M. Joosse; **Rotterdam-IJsselmonde** 9.30 en 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Zuidwijk** 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; **Scherpenisse** 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; **Scherpenzeel** 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. J. Beens; **Sint Annaland** 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; **Sint Philipsland** 14.30 uur ds. C. van Ruitenburch; **Slidrecht** 18.00 uur ds. W.J. Karels; **Soest** 9.30 en 16.00 uur stud. J.C. Kriekaart; **Spijkernisse** 16.00 uur ds. M. Joosse; **Sprang-Capelle** 15.30 uur ds. G. Pater; **Stolwijk** 19.15 uur ds. G.W.S. Mulder; **Terneuzen** 18.30 uur ds. M. Boersma; **Terwolde-De Vecht** 14.30 uur (H.D.) ds. P.D. den Haan; **Tholen** 10.00 en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburch; **Tricht-Geldermalsen** 10.00 en 18.30 uur ds. A.A. Brugge; **Urk** 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; **Utrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. W. Harinck; **Veenendaal** 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; **Vlaardingen** 10.00 en 16.30 uur ds. J.M. Evers; **Waarde** 9.30 en 18.00 uur ds. L. van der Kuijl; **Waardenburg** 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; **Wageningen** 18.30 uur ds. J. Schipper; **Werkendam** 10.00 en 18.00 uur (H.D.) ds. H.J. Agteresch; **Westkapelle** 9.30 en 18.30 uur ds. M. Karens; **Wierden** 15.00 uur ds. A.T. Huijser; **Woerden** 16.00 uur ds. W. Visscher; **Yerseke** 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; **Zeist** 10.00 uur ds. W. Visscher en 15.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Zoetermeer** 10.00 en 18.30 uur ds. J.B. Zippo; **Zwijndrecht** 9.30 en 16.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Zwolle** 9.30 uur ds. A.B. van der Heiden en 15.00 uur ds. G. van Manen.

DINSDAG 3 OKTOBER 2023

Naaldwijk 19.45 uur ds. G.W.S. Mulder; **Poortvliet** 19.30 uur ds. G. van Manen; **Rotterdam-Centrum** 19.45 uur ds. J.

Schipper; **Scherpenzeel** 14.45 uur (huw. bev.) ds. J. Beens; **Tholen** 19.30 uur ds. C. van Ruitenburg.

WOENSDAG 4 OKTOBER 2023

Aalst 19.30 uur ds. J.W. Verweij;
Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. J. van Laar;
Berkenwoude 19.30 uur ds. S. Maljaars;
Capelle aan den IJssel-West 19.45 uur ds. G.J. van Aalst; **Drachten** 19.30 uur ds. B.J. van Boven; **Hardinxveld-Giessendam** 19.30 uur (Dovendienst) ds. W.J. Karels;
Hilversum 19.45 uur ds. M.T. Al-Chalabi;
Lelystad 19.30 uur ds. W. Harinck;
Mijdrecht 19.30 uur ds. F. Mulder;
Nieuw-Beijerland 19.30 uur (voor de zending) ds. M. Blok; **Nieuwe-Tonge** 19.30 uur ds. M. Joosse; **Nisse** 19.30 uur ds. E. Bakker; **Nunspeet** 19.30 uur (voor de evangelisatie) ds. G. Hoogerland; **Oppendoes** 19.30 uur ds. G.J. Baan; **Oudemirdum** 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Poederrijen** 19.30 uur ds. C. Sonneveld; **Poortugaal** 19.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen;
Puttershoek 19.30 uur ds. A. Schot;
Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Soest** 19.30 uur ds. J. Beens; **Stolwijk** 19.30 uur ds. G. Beens;

Terneuzen 19.30 uur ds. J. van Rijswijk;
Veenendaal 19.30 uur ds. B. Labee;
Waardenburg 19.30 uur ds. G. Pater;
Wageningen 19.30 uur ds. D. de Wit;
Zwolle 19.30 uur ds. A.A. Brugge.

DONDERDAG 5 OKTOBER 2023

Alblasserdam 19.30 uur ds. W. Mouw;
Arnhem 14.30 uur (huw.bev.) ds. B. Labee;
Brakel 19.30 uur ds. E.J. Boudewijn;
's-Gravenpolder 14.30 uur (huw.bev.) ds. S. Maljaars; **Krimpen aan den IJssel** 13.00 uur (huw.bev.) ds. J.J. Hoogerbrug;
Meeuwen 19.30 uur ds. G. Pater;
Middelharnis 19.30 uur ds. G.J.N. Moens;
Nieuwdorp (locatie: Coudorp 41) 19.30 uur ds. A. Verschuure; **Ooltgensplaat** 19.30 uur ds. A. Schot; **Oostvoorne** 15.30 uur (huw.bev.) ds. M.H. Schot;
Ouddorp 19.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi;
Scherpenisse 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Sprang-Capelle** 19.30 uur ds. A.J. de Waard; **Zoetermeer** 19.30 uur ds. J.B. Zippro.

VRIJDAG 6 OKTOBER 2023

Barneveld-Centrum 14.00 uur (huw. bev.) ds. E.J. Boudewijn; **Barneveld-Zuid** 14.30 uur (huw.bev.) ds. J. van Laar;

Genemuiden 14.00 uur (huw.bev.) ds. A. Verschuure; **Kootwijkerbroek** 14.30 uur (huw.bev.) ds. G. Beens; **Krabbendijke** 15.00 uur (huw.bev.) ds. P.C. Vlot; **Lisse** 14.30 uur (huw.bev.) ds. P. Mulder;
Oosterend (Texel) 19.15 uur ds. A. Verschuure; **Scherpenzeel** 14.30 uur (huw.bev.) ds. J. Beens.

ZATERDAG 7 OKTOBER 2023

Barneveld-Zuid 14.30 uur (Aangepaste dienst) stud. W. de Jong.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 1 OKTOBER 2023

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos;
Breda (Vriesdongen 1) 10.30 uur; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; **Leeuwarden** (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser; **Merksem** (Jaak de Boeckstraat 21-23) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; **Rotterdam-In de Gouwstraat** 14.00 uur evang. M. Rozema;
Scheveningen (Keizerstraat 177) 14.30 uur (Bijbeluur) evang. M. van Velden; **Tilburg** (Offenbachstraat 105) 10.30 (Bijbeluur) en 16.00 evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Den Helder heeft met verdriet kennisgenomen van het overlijden van hun oud-ambtsbroeder

Theunis Sluiter

In de leeftijd van 85 jaar.

Van 20 juni 1975 tot 7 maart 2009 heeft hij de gemeente als diaken gediend. Met dankbaarheid denken wij terug aan het ambtelijk werk dat hij met door God geschonken gaven in alle getrouwheid in het midden van onze gemeente heeft verricht.

De Heere gedenke mevrouw Sluiter met haar kinderen, (achter)kleinkinderen en verdere familie in dit grote verlies en heilige de roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad:
 A.J.H. Sluiter, preses
 D. Werkman, scriba

Zelfstandige woonruimte gezocht voor alleenstaande moeder met 2 kleine kinderen. Regio: Rhenen/Achterberg/Elst. Bellen naar 06-83354829

Zelfstandige hulp in de huishouding gevraagd in **Veenendaal** voor 3 uur per week. Wij zijn te bereiken op 06-49671965.

Dorst
BEGRAVENISVERZORGING

Tel. 0166 - 69 74 38
 begravenisverzorgingdorst.nl

Voor een respect- en stijlvolle begeleiding

Koppelman
Uw Hypotheekman

- Persoonlijk & betrokken**
- Veel geldverstrekkers en lage tarieven**
- Ook voor hypotheek zonder verzekering**

 0619225723
 www.uwhypotheekman.nl

Vacatures bij zendingsblad *Paulus*

Houd je van zending? Heb je plezier in schrijven?
Dan heeft ZGG twee mooie functies beschikbaar!
Voor de redactiecommissie *Paulus* zoeken we

REDACTIELEDEN (M/V)

Taakinhoud

- schrijven van artikelen
- actief deelnemen in de commissie
- bezinnen op zendingswerk en het informeren daarover in *Paulus*

Profielschets

- hartelijke verbondenheid met het zendingswerk
- goede bekendheid met de achterban
- (enige) ervaring met en plezier in het schrijven van artikelen

Meer informatie over deze vrijwilligersfunctie bij ZGG is te vinden op zgg.nl/vacaturepaulus. Een sollicitatiebrief met CV kan tot en met 16 oktober worden ingestuurd via info@zgg.nl. De procedure staat beschreven in de vacaturetekst.

We zien uit naar je bericht!

De nieuwste collectie PVC vloeren thuis bekijken? Bel ons voor een afspraak.
06-19557166 | Info@devloerenkoning.nl

OPTIDEE ADVISEUR - INEKE KARENS

Wilt u iets bestellen?
Sleep and Clean by Ine
06-23910396/06-30673751
Ineke.optidee@gmail.com
www.optidee.nl/ineke-karens
Party fysiek of via whatsapp?
Bel voor info.

Rouw, eenzaam, beperking, eenverdiener of armoede? Stichting kleinsteun.nl
06-34180256. Tevens gezocht: **(jonge) maatjes, gastadressen en donateurs!**

Leuk geld verdienen voor uw goed doel, kerk of vereniging?

Rolladeactie! vleesactie! Goede marge, mooie opbrengst! Ook div. andere mogelijkheden bespreekbaar.
WWW.SLAGERIJBARTADRIAANSE.NL
of 06-18670731

NIEUWE UITGAVE

Dertien overdenkingen over Bunyans
'Genade overvloeiende'

door ds. B.J. van Boven

ISBN: 978 94 91272 55 4
326 blz.; € 24,50

Verkrijgbaar bij de boekhandel
Boekbinderij en Uitgeverij Snoek - Ermelo
fnosnoek@kliksafe.nl - 0341 55 66 08

UITNODIGING

D.v. vrijdag 6 okt. 2023
Geref. Gemeente Gorinchem
(parkeertip: zie onze website)
Aanvang 19.30 uur

Pastoraat rondom het verlies van een kind;

Een taak van de hele gemeente!?

Spreker: ds. R.W. Mulder

Reformatische vereniging voor ouders bij wie tijdens de zwangerschap of kort na de geboorte kind(eren) zijn overleden

www.indeknoopgebroken.nl tel: 06-49 49 94 99

NIET-RITMISCHE PSALMZANGAVONDMET BOVENSTEM

D.V. zaterdag 7 oktober 2023
Grote Kerk Tholen
Organist: Bart Kruithof
Leiding: ds. A.S. Middelkoop
m.m.v. Bovenstemgroep Waddinxveen & Wouterswoude
Aanvang: 19.30 uur | Toegang vrij

Begravenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begravenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611 154
Waardenburg	0418 - 652 039
Werkendam	0183 - 701 017
Dordrecht e.o.	078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland	0184 - 683 838

info@begravenisondernemingdejongh.nl
www.begravenisondernemingdejongh.nl

DE APP MET DUIZENDEN CHRISTELIJKE MUZIEK- EN VERTELC'D'S

Makkelijker dan een cd-speler

 FamilyStream

Luister nu gratis 1 maand mee!

www.familystream.com

**Aanrader: Gids naar de hemel,
O. Winslow € 24,95.**
www.ramshoorn.nl of bel: 0622780238

St. Maartenskerk - Zaltbommel
**PSALMZANG
AVOND**
DV zaterdag 21 oktober
ANDRÉ NIEUWKOOP, ORGEL
EVANGELIST H.J. VAN DEN BOOGAART
ALGEHELE LEIDING
Bestel toegangskaarten via
NAARHETCONCERT.NL

**VAN DER WILT
RAAMDECORATIE**

**UW ADVISEUR
AAN HUIS**

06 - 36 29 43 14
wiltraamdecoratie.nl

welcure
Unieke begeleiding bij autisme

**Op zoek naar een
passend thuis?**

Op onze nieuwe locatie in Barendrecht hebben wij nog enkele prachtige studio's voor beschermd wonen beschikbaar!

Voor het wonen op Baernehof wordt een WLZ GGZ 1 of 3 indicatie gevraagd.

Interesse?
Kijk voor meer informatie op welcure.nl of neem contact op via info@welcure.nl

Masculine Herbal Complex van NeoLife
Kruidentablet voor mannen
* voor een goede gemoedstoestand
* bij innerlijke onrust
* voor het behoud van een goede
prostaatfunctie
Okt. aanb. Kommie 0634826766
www.naturalhealthproducts.nl

**buitenpraktijk
Mark.**

Buiten is er ruimte.
Ruimte voor gesprek, ruimte voor jou.

Psychosociaal therapeut
mark@buitenpraktijkmark.nl
+31 (0)6 53 29 69 57
buitenpraktijkmark.nl

Vacatures

Sirjon
ZORGGROEP

- **Financieel administratief medewerker**
(24-36) Ridderkerk
- **HRM adviseur**
(16-32 uur) Locatie in overleg
- **Senior adviseur Beleid en Kwaliteit**
(32-36 uur) Ridderkerk
- **Secretaresse Raad van Bestuur**
(18-24 uur) Ridderkerk

Ga naar sirjon.nl/vacatures

**Ten bate van de verbouw
Gereformeerde Gemeente Uddel**

Als u dit boek bestelt, komt
50%
ten goede aan de verbouw van de kerk.

U kunt dit boekje bestellen door het overmaken van € 17,50 (excl. € 4,50 porto) op rekeningnummer: **NL91 RBRB 0845 0224 31** t.n.v. kerk Gereformeerde Gemeente Uddel onder vermelding van naam, adres, postcode en woonplaats.

Korting bij grotere aantallen
Email: pmkerk@gergemuddel.nl
Tel: 0577-401221/ 06-46112146

Verschijningsdatum D.V. eind oktober 2023

Ds. G. Mouw
**De zeven
kruiswoorden**

geb. 170 blz.
17,50
excl. verz.

Ds. G. Mouw bepaalt ons in deze zeven preken bij de grondslag der zaligheid: Jezus Christus en Dien gekruisigd.

De preken zijn zeer geschikt voor persoonlijk gebruik en in de leesdiensten.

MARIA HOEVE
TOERISME

Nieuw in de Ablasserwaard!

VERGADEREN | OVERNACHTEN | GENIETEN

0183 - 741 030
WWW.MARIAHOEVE-HOORNAAR.NL

Kraamzorg in een vertrouwde sfeer

Tevredenheid door kwaliteit,
met behoud van identiteit.

SHG
Kraamzorg

Meer informatie: 0187-48 91 73
Aanmelden: www.shgzorg.nl

Wij zoeken oproepkrachten. Interesse?
zorgmanager@shgzorg.nl - 06 40 95 37 61

RD geeft mij bezinnende duiding
van het alledaagse, snelle nieuws.

Matthea | Recruiter

RD. Elke dag nieuws in Bijbels licht

Maak nu kennis met het RD incl. RDMagazine
4 weken lang voor slechts 5 euro
Ga naar rd.nl/saambinder

rd
reformatorisch
dagblad

(Ambts) kostuums

een gevarieerde en
stijlvolle collectie
voor elke gelegenheid

den Engelsman & van Driel

Voorstraat 15 - Sint-Annaland - Tel. (0166) 65 24 90
www.denengelsmanenvandriel.nl

+ werkmetailent®

Op zoek naar een nieuwe baan?

Bekijk deze en meer
vacatures via onze website
en solliciteer!

Trans-Com zoekt een
technisch inkoop
Harderwijk | 40 uur

Mudde Kok zoekt een
verkoper
Nunspeet | 40 uur

Ardi Keukens zoekt een
teamleider verkoop
St. Annaland | 40 uur

De Schutse zoekt een
Planner
Kesteren | 28 - 36 uur

www.werkmetailent.nl

NUNSPEET**Te huur DRIE-KAMER APPARTEMENT
Doelgroep 60+**

Fraaie hoekligging, woonoppervlakte 112m² + aparte fietsenberging + ruime eigen parkeerplaats in kelder + balkon, energielabel A+

Ligging: 850m vanaf centrum Nunspeet
Huurprijs inclusief servicekosten € 1425,- per maand excl. gas, elektra en water.

Voor verdere info bel:
0341-252448/06-11002189

Admodum

**Jouw onderneming topfit!
Ben jij op zoek waar
je kan verbeteren?**

SCAN DE QR-CODE →

**Als achterom kijken pijn doet
en vooruit kijken zorgen geeft...**

Somber
Verdriet
Vragen en twijfels
Opvoeding
Relatie

*Je hoeft het
niet alleen
te doen*

www.coachpraktijk-Eigenwijs.nl
06-15604697
Westmaas - Elspeet

NIEUWE UITGAVEN VAN HET DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL

prijs
€ 2,75

SABBATISME

Israël en de kerk – deel 1
Een Bijbels antwoord op christenen die de Joodse inzettingen volgen.

Auteur: ds. W. Silfhout
18 pagina's
Publicatiejaar: 2023

prijs
€ 5,-

**IN DE SCHADUW VAN
DE OORLOG**

Israël en de kerk – deel 2
Een onderzoek naar en bezinning op de opstelling van de Gereformeerde Gemeenten ten aanzien van de Jodenvervolgving door de Duitse bezetter.

Auteurs: dr. E.G. Bosma en L. Vogelaar
80 pagina's
Publicatiejaar: 2023

prijs
€ 4,-

**SCHRIFTGEZAG
EN JODENDOM**

Israël en de kerk – deel 3
Antisemitisme in Bijbels, maatschappelijk en politiek licht.

Auteurs: dr. R. Bisschop en ds. W. Silfhout
47 pagina's
Publicatiejaar: 2023
Tweede herziene druk

prijs
€ 4,-

**ANTISEMITISME,
EEN VEELKOPPIG
MONSTER**

Israël en de kerk – deel 4
Het verschil tussen Christelijke en Joodse Bijbeluitleg.

Auteur: ds. W. Silfhout
50 pagina's
Publicatiejaar: 2023

prijs
€ 9,95

75 JAAR ISRAËL
Geschiedenis en betekenis van 75 jaar Israël

Auteurs: drs. H. Ligtenberg e.a.
107 pagina's
Publicatiejaar: 2023
ISBN: 978-94-91000-88-1

De brochures en het boek kunt u bestellen via onze webshop
dep-israel.nl/webshop/

DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL
LEIDEND VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Bewuste keuze

Colofon

Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten
Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. B. Labee
Redacteurs: ds. G.J. van Aalst, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

**Bijdragen van medewerkers, boeken
ter recensie en vragen voor de rubriek
'Vraag en antwoord' naar:**

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

**Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk),
berichten en meditaties:**

J. van 't Hul
Liedererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kernnieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
van verschijning van De Saambinder in de
daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk:

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

**Advertenties en familieberichten
aan Verloop drukkerij:**

Ohmweg 31, 2952 BD Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór
de week van verschijning aangeleverd te
zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandag-
morgen 9 uur.

Advertenties € 1,90 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden:

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen:

voor Nederland: € 15,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165,
USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 651 2320
E amberman47@gmail.com

Enkele handige websites

Gereformeerde Gemeenten:

Algemeen: www.gergeminfo.nl
(doorklikken naar diverse deputaatschappen)
De Saambinder: www.desaambinder.nl
Adviesplein gemeente en gezin:
www.gemeentengezin.nl
Studenten: www.werkgroepstudenten.nl
Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kernnieuws, berichten
en advertenties zonder overleg aan te passen,
in te korten of zonder opgave van redenen niet
te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele
aansprakelijkheid betreffende de inhoud
van de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.

Mopperen

Ben jij iedere dag tevreden?
Of zijn er ook weleens dagen
dat je al mopperend door het
huis loopt?

'Ik heb weer zoveel huiswerk'. 'Bij mijn vriendje mogen ze alles thuis, ik mag helemaal niks'. Als er weer een gezonde maaltijd op tafel staat, zeg jij: 'Kunnen we niet eens iets anders eten?'

Je voelt je ontevreden. Maar eigenlijk voelt het niet goed. Je wordt daar helemaal niet gelukkig van.

Je bent niet de enige. Kijk maar naar de Israëlieten in de woestijn. Wat waren ze ontevreden. De woestijnreis duurde zo lang. Altijd hetzelfde manna, altijd de hitte, altijd maar lopen. Ze zien het niet meer zitten.

Het volk doet net alsof de Heere niet goed zou zorgen.

Dat maakt de Heere verdrietig, want Hij zorgt zó goed!

De Israëlieten hebben altijd alles gekregen wat ze nodig hadden. Dan komt de Heere met een erge straf. Hij zendt giftige slangen onder het volk. Ze komen plotseling uit het zand van de woestijn tevoorschijn. Veel mensen worden gebeten en sterven. Het is een verdiende straf!

De Heere geeft Mozes het bevel een slang van koper te maken en die op een hoge stang te zetten, zodat iedereen hem kan zien. Alle mensen en kinderen die gebeten zijn en naar deze slang kijken, blijven leven. Die slang is het middel tot hun behoud.

Deze geschiedenis staat niet voor niets in Gods Woord.

Hoe ben jij? Ben je dankbaar voor alles wat je krijgt? Het is zó veel. Dan hoef je helemaal niet meer te mopperen. Vind je niet? En mocht je dan toch weer een keer ontevreden zijn, denk dan maar aan de Israëlieten. En aan de koperen slang. Want de Israëlieten moesten daarop zien om te blijven leven. Zo is het voor jou ook nodig om steeds op Hem te zien! ♦

Leestip: Numeri 21:1-9

A. Janse-Pieterman, Rijssen

Uit:

Het levenslied van Robert

Robert maakt ter ontspanning een ritje op zijn pony.

Vorige week heeft hij een speciaal plekje gevonden bij een ruïne van een kerk in Invergowry: een oud kerkhof met verweerde grafzerken. Ook nu gaat hij er met Tully naar toe. Daar in de stille natuur buigt hij zijn knieën en legt hij zijn nieuwe gemeente en zijn persoonlijke zorgen aan de Heere voor.

24 november 1836 is een dag vol indrukken voor de gemeente Dundee met haar nieuwe predikant. Als Robert enkele dagen na de bevestiging intrede doet is de kerk stampvol. Met moeite moet hij zich een weg banen naar de preekstoel. Zou hij hier met vrucht Gods Woord mogen uitdragen?

Dan begint het werkelijke leven als predikant.

De jonge dominee bespreekt iedere morgen aan het ontbijt zijn plannen met zijn zus. 'Wat is hier veel werk te doen! Laten we maar bij het begin beginnen, dat is zingen. Vind je het vreemd als ik elke regel de toon aangeef? Een gemeente moet toch tot eer van de Heere kunnen zingen! We houden niet van koren of van een orgel in de kerk, dus ik zal zelf voorzanger moeten zijn. Verder moeten er goede catechisaties komen en een zondagschool. Ook voor ouderen wil ik catechisatie geven, want er is veel onkunde. En er moet een avondschoon komen voor meisjes die overdag in de fabrieken werken. Naast de drie diensten op zondag iedere week een extra dienst en...'

'Robert, wat loop je hard van stapel! Wat vind je kerkenraad hiervan?'

'Ik leg het eerst aan jou voor, Elisa. Vrouwen hebben soms een andere kijk op de dingen. Maar ik ben bang dat we hier in een donkere streek wonen... O, die zorg die ik voor zoveel zielen moet hebben! Ken jij hier al wat mensen?'

'Ja, ik werd pas uit de kerk door een aardige mevrouw opgewacht. Ze stelde zich voor als mevrouw Thain en nodigde ons samen uit om thee te komen drinken'. ♦

vervolgverhaal | M.H. Karels-Meeuse - uitg. Den Hertog

Vraag en antwoord

door
ds. Labee

Geen ander juk

Gaat het in 2 Korinthe 6 vers 14 alléén maar over een huwelijk met een ongelovige?

Os en ezel

Met ernst klinkt het woord van de apostel Paulus in de genoemde tekst: 'Trekt niet een ander juk aan met de ongelovigen; want wat mededeel heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid, en wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis?'

De kanttekening (29) schrijft daarbij: 'Dat is, een juk of gemeenschap met degenen die van ongelijke religie zijn, gelijk de afgodische heidenen waren. Waarmede hij niet allerlei gemeenschap verbiedt, want dat zou strijden met hetgeen hij gezegd heeft 1 Kor. 5:10, maar alleen zulke gemeenschap, waardoor zij ook tot de gemeenschap van hun afgoderij of andere zonden zouden worden gebracht, of de ongelovigen in hun zonden gesterkt; en is een gelijkenis genomen uit de wet, Deut. 22:10, waar God verbiedt dat zij in het ploegen den os en den ezel zouden samenvoegen.'

Het was niet alleen ongepast om een os en ezel samen onder één juk te brengen om het land te bewerken, maar het was zelfs wreed om dat te doen vanwege hun verschillende lengte en gestalte. De Bijbel met uitleg geeft kernachtig aan dat 'de gelovigen in Korinthe zich niet mogen vermengen met ongelovigen. Dat kan door te trouwen met ongelovigen, bij wereldse feesten aanwezig te zijn enz.

Paulus ontleent dit principe aan de wet van Mozes. Aan de hand van vijf tegenstellingen legt Paulus uit waarom gelovigen en ongelovigen niet bij elkaar passen'. Een gelovige zal zijn of haar leven willen inrichten naar Gods wil, terwijl een ongelovige zich ten diepste niets aantrekt van de wil van de Heere of Zijn wil tegenstaat. Onder meer het eerste gebod wordt overtreden als we toch een juk aantrekken met een ongelovige. Ons troostboek, de Heidelbergse Catechismus, schrijft: 'alzo, dat ik eer van alle schepselen afa en die varen

late, dan dat ik in het allerminste tegen Zijn wil doe' (Zondag 34, antwoord 94).

Omgang en besmetting

Het gaat dus niet alléén over een huwelijk met een ongelovige, al zullen we daar wel als eerste aan moeten denken. Als Machlon en Chiljon, de zonen van Elimélech en Naómi, huwen met Orpa en Ruth schrijft kanttekening 8 op Ruth 1 vers 5: 'Hetwelk hun geoorloofd was te doen, indien deze vrouwen bekeerd waren, anders niet; want Kanaänitische vrouwen te nemen was verboden om deze reden, opdat zij Gods volk niet mochten verleiden tot afgoderij, welke reden ook plaatshad in de Moabitische afgodische vrouwen. Zie Ezra 9:1. Neh. 13:23. Dat Ruth bekeerd is, daarvan blijkt vers 16. Ruth 2:12'.

Ook in de geschiedenissen van Sálomo lezen we hierover: 'Heeft niet Sálomo, de koning Israëls, daarin gezondigd, hoewel er onder vele heidenen geen koning was gelijk hij, en hij zijn God lief was en God hem ten koning over gans Israël gesteld had? Ook hem deden de vreemde vrouwen zondigen' (Neh. 13:26).

Dat we niet alléén aan huwelijken moeten denken, leert ons de Heilige Schrift ook. Wie zou niet denken aan de woorden uit Numeri 25? We lezen daar in de eerste verzen: 'En Israëel verbleef te Sittim, en het volk begon te hoereren met de dochteren der Moabieten. En zij nodigden het volk tot de slachtoffers harer goden; en het volk at en het boog zich voor haar goden'. Gods toorn ontstak en vier en twintig duizend Israëlieten stierven.

Lezer(es), mogen we nodigen tot een ander juk? Jezus sprak: 'Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen' (Matth. 11:29). ♦

► Heb jij/hebt u ook een vraag?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.